

Borås kommun
grundskola@boras.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bredaredskolan, årskurs F-6 i Borås kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att senast **den 24 mars 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande studieron. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Borås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Borås kommun ska vidta följande åtgärder inom området studiero

1. Se till att rektor vid minst ett tillfälle innan **den 10 mars 2023** klargör att all personal får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna studiero. Detta innebär en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Rektor ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).
2. Se till att rektorn, genom en systematisk genomgång senast **den 10 mars 2023**, säkerställer att de 13 elever som anmälts till elevhälsan för ordningsstörande beteende och som bedöms att vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en

allvarligare förseelse utreds. Samråd ska ske med elevernas vårdnadshavare. Resultatet av genomgången ska dokumenteras och ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 9-10 §§ skollagen).

3. Se till att rektorn säkerställer att utredningar görs i de fall en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse och därefter, med utgångspunkt i vad utredningen visat, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Rektorn ska dokumentera för hur många elever en sådan utredning har genomförts under perioden **9 januari 2023 – 10 mars 2023**. Dokumentationen ska bifogas i redovisning till Skolinspektionen (5 kap. 9-10 §§ skollagen).

Områden utan konstaterande brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser trygghet och kränkande behandling.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Bredaredskolan, årskurs F-6 i Borås kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bredaredskolan följer gällande bestämmelser om trygghet, studiero och kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, rektor och tidigare rektor samt lektionsobservationer mellan den 21-22, 25 september 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, så som plan mot kränkande behandling och skolenhetens ordningsregler. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studiero

Elever, lärare, elevhälsa och rektor delger samstämmigt i intervjuer att det råder bristande studiero, främst i årskurs 6. Under elevintervjuer med årskurs 4-6 framkommer till exempel att elever springer runt, pratar rakt ut, gör ljud och inte

bryr sig om vad lärarna säger. Detta sker frekvent, varje dag i årskurs 6 enligt elevernas utsago. Under lektionsobservationer i årskurs 6 förekommer exempel på att elever visslar, pratar högt, använder okvädningsord, går runt, småbråkar med varandra eller skrattar rakt ut. Som strategi för att skapa studiero beskriver lärarna, oavsett årskurs, att de bland annat låter eleverna arbeta utanför klassrummet i korridorerna. Det kan dock vara svårt för eleverna att koncentrera sig där när elever från andra klasser uppehåller sig i korridorerna samtidigt. Detta bekräftas under Skolinspektionens besök; då observeras vid flera tillfällen att elevernas studiero störs av elever från andra klasser när de arbetar i korridorerna.

Av ingiven dokumentation *Bredaredskolans plan mot kränkande behandling och diskriminering* för läsåret 2022/2023 framgår att studieron, jämfört med föregående läsår, har förbättrats men att den ännu inte är på en önskvärd nivå. Det framgår även att skolan har identifierat ett behov av att revidera och tydliggöra de tidigare "trivselreglerna" samt den så kallade konsekvenstrappan som uppfattades vara otydlig för eleverna. Konsekvenstrappan beskriver vilka åtgärder lärare får vidta då elever bryter mot trivselreglerna. Intervjuer med elever och personal bekräftar att trivselreglerna har reviderats och att de numera benämns som ordningsregler. På skolan finns även regler för användning av elektronisk utrustning och mobiltelefoner. Reglerna har arbetats fram under medverkan av eleverna.

Av ingiven dokumentation framgår att konsekvenstrappan består av två delar. Den första beskriver de omedelbara och tillfälliga åtgärderna som får vidtas. Dessa inbegriper tillsägelse, omflyttning i klassrummet, omhändertagande av elektronisk utrustning och samtal med vårdnadshavare. Den andra delen beskriver de disciplinära åtgärder som får vidtas. Dessa inbegriper utvisning ur undervisningslokalen under resten av lektionen, kvarsittning, utredning av elevens ordningsstörande beteende samt skriftligt varning.

Av elevintervjuerna framkommer att eleverna har varierande kunskap och kännedom om vilka åtgärder som konsekvenstrappan omfattar. I de lägre årskurserna uppger eleverna att den första åtgärden som läraren får vidta är att eleven får en tillsägelse. Därefter kan läraren ringa hem till vårdnadshavarna alternativt blir rektorn inblandad. I de högre årskurserna, årskurs 4-6, har eleverna kännedom om de omedelbara och tillfälliga åtgärderna men de är osäkra på vilka åtgärder som därefter kan vidtas av lärarna. Vidare framkommer av intervjuer med elever i årskurs 4-6 att konsekvenstrappan inte upplevs fungera och att den inte tillämpas likvärdigt av lärarna. Som exempel beskrivs att vissa lärare kan säga till en elev flera gånger medan andra lärare agerar med en gång då ordningsreglerna bryts. Ett annat exempel som beskrivs är att vissa lärare avvaktar medan andra lärare direkt blir arga och vill att eleverna lämnar klassrummet med en gång. Lärarna är, enligt eleverna, inte lika stränga som de borde vara. Under en lektionsobservation i årskurs 6 ses exempel på en lärare som vid upprepade tillfällen säger till elever att upphöra med det ordningsstörande beteendet utan att tillämpa någon ytterligare åtgärd enligt konsekvenstrappan, trots att det ordningsstörande beteendet inte upphör.

Lärarna uppger i intervjun att deras bild av elevernas medvetenhet om vilka konsekvenser som får vidtas när ordningsreglerna bryts varierar. Vidare uppger lärarna att konsekvenstrappan, enligt deras uppfattning, tillämpas likvärdigt. Som exempel beskriver lärarna att de för samtal om hur de agerar på skolgården när incidenter sker. Elevhälsan menar att lärarna har olika strategier för att hantera elever som stör studieron. Uppfattningen delas av rektorn som uppger att lärarnas undervisningsstrategier och sätt att bemöta elever som stör ordningen skiljer sig åt och är kopplat till att lärarna har olika syn på varför elever agerar som de gör i dessa situationer.

Vidare framkommer från intervjuer med lärarna att det är otydligt vad som är skillnaden mellan att be en elev att tillfälligt lämna klassrummet för att lugna ned sig och när en elev lämnat klassrummet för att läraren tillämpat utvisning som en disciplinär åtgärd. Bland lärarna råder olika uppfattningar om var vidtagna disciplinära åtgärder ska dokumenteras. I intervjun med rektorn, framkommer att det delvis saknas en samsyn bland lärarna när en åtgärd som vidtagits enligt konsekvenstrappan är att betrakta som en disciplinär åtgärd men att frågan kommer diskuteras i närtid för att skapa en samsyn bland lärarna.

Lärarna uppger att det finns 13 elever i klasserna F-6 som återkommande stör ordningen. För dessa 13 elever uppger lärarna att de har tagit kontakt med elevhälsan med anledning av detta. För tre av eleverna har en utredning gjorts eller är på gång att genomföras med anledning av elevens ordningsstörande beteende. För en elev genomförs istället en pedagogisk utredning. Kuratorn bekräftar i intervjun att hen nyligen ålagts att göra en utredning med anledning av en elevs ordningsstörande beteende. För övriga elever som nämnts tillämpar skolan så kallade handlingsplaner. Elevhälsans representanter uppger att en handlingsplan inte behöver föregås av en utredning men att det behövs någon form av underlag innan en handlingsplan upprättas. Handlingsplanen kan enligt uppgift handla om övergångar, bemötande och andra sociala delar och tas fram i samverkan med vårdnadshavare och elev. Rektor uppger att hen känner till en elev där det finns en pågående utredning gällande trygghet och studiero och beskriver att det i årskurs 4 och 6 i första hand behöver göras åtgärder på gruppnivå. Rektor uppger att hen inte känner till vilka alla eleverna är men att de är identifierade på gruppnivå.

Trygghet

Eleverna på skolan beskriver att de generellt känner sig trygga. Beträffande tryggheten berättar eleverna också att de genomfört trygghetsvandringar samt att de i enkäter lämnat information sin upplevelse av tryggheten på skolan. Värdegrundsarbete sker enligt eleverna kontinuerligt varje vecka och det har även förekommit temaveckor med värdegrundsfrågor. Lärare, elevhälsa och rektor delar bilden av att eleverna generellt sett känner sig trygga. Av *Bredaredskolans plan mot kränkande behandling och diskriminering* framgår att skolan, utöver de aktiviteter som nämnts av eleverna, arbetar för ökad trygghet bland annat genom organiserade rastaktiviteter, elevdialoger samt återupptagande av arbete med trygghetsteam och fadderverksamhet.

Kränkande behandling

Lärare, elevhälsa och rektor är eniga om att de kränkningar som sker på skolan anmäls till rektor som tar dem vidare till huvudmannen. Vid nyanställningar informeras personal om skolans gällande rutiner när en kränkning sker. Dessa finns också dokumenterade i skolans plan mot kränkande behandling vilken uppdateras årligen och utarbetas huvudsakligen av rektor tillsammans med representanter från elevhälsan. I planen beskrivs vilka insatser som nyligen genomförts för att förbättra tryggheten och stärka den gemensamma värdegrunden. Utifrån en analys om var kränkningar sker beskrivs vilka åtgärder som vidtagits.

Rättslig reglering

Trygghet och studiero

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 5 kap. 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Enligt Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna

för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Kränkande behandling

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Trygghet och åtgärder mot kränkande behandling

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom områdena trygghet och åtgärder mot kränkande behandling. Ärendet avslutas därmed i dessa delar.

Studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns vissa brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna studiero. Tillsynen visar att studieron påverkas av att elever stör undervisningen och att lärarna inte fullt ut har en gemensam syn på hanteringen av elevers ordningsstörande beteende samt tillämpningen av den för skolenheten gällande konsekvenstrappan. Vidare framkommer att det inte står klart för personalen huruvida de tillämpade åtgärderna är att anse som en disciplinär åtgärd eller ej. Utredningen visar också att det på skolenheten finns elever som upprepat stört ordningen eller uppträtt olämpligt där det ordningsstörande beteendet inte har utretts utan i flera fall istället har hanterats genom en handlingsplan som inte nödvändigtvis har föregåtts av en utredning utifrån elevens ordningsstörande beteende.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär en risk för att eleverna inte tillförsäkras en utbildning som präglas av studiero, där elevernas

möjligheter att nå målen för utbildningen och så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling begränsas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Borås kommuns verksamhet vid Bredaredskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiero. Det finns därför skäl att förelägga Borås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

X Fredrik Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Fredrik Johansson

X Elina Eliasson

Föredragande

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Eva Hansson deltagit.

Allmänt om tillsynen: Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se